

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

SSF-generalsekretær Jens A. Christiansen Ved mødet på Læk Danske Skole Fredag den 10. juni 2022 kl. 20

Det danske mindretal i Sydslesvig har jævnligt fokus på sine kerneopgaver og sin mission. Det er en væsentlig diskussion for et nationalt mindretal som vort, og det er for SSF som kulturel hovedorganisation en forpligtelse hele tiden at have mindretallets formål for øje.

I flertalssamfund som det danske og det tyske er man på sæt og vis anderledes stillet, idet alt omkring den enkelte borger hovedsageligt er dansk eller tysk. Det vil sige, at den enkeltes modersmål og nationale orientering ikke udfordres af en anden dominerende kultur. Vi i mindretallet er til gengæld dagligt udsat for flertalssamfundets kulturelle påvirkning. Sprogligt og mentalt. Det er der intet unaturligt ved, men for at modstå denne dominans, kræver det, at vi har en klar og forpligtende sprog- og dannelsespolitik, der fastholder og understøtter bekendelsen til dansk sprog og dansk mindretalsidentitet. Det er det, som vore foreninger og institutioner er sat i verden for at sikre.

Sagt med andre ord, er der et vedvarende behov for at pleje forkærligheden til det danske. Det sidste års tid har denne udfordring været debatteret i Sydslesvig med udgangspunkt i spørgsmålet om en primært dansk identitet eller en dansk-tysk bindestregsidentitet. SSF har den holdning, at en udpræget dansk-tysk identitetsforståelse i Sydslesvig indebærer en bevægelse væk fra det danske mindretals nationale fundament henimod assimilation og derved underminering af mindretallets folkeretlige status med særlige rettigheder.

Vi skal passe på ikke at smide barnet ud med badevandet.

Der er forskel på mindretal. Inden for mindretalsforskningen skelner man mellem autoktone og alloktone mindretal. Blander man disse to grupper, svarer det til at blande æbler med pærer. Autoktone mindretal er folkegrupper, der gennem flere generationer har været hjemmehørende i det samme geografiske område med en klar bekendelse til deres sprog, kultur, identitet og historie. I den forstand er Sydslesvig vores hjemstavn. Det er ikke de dansksindede i det gamle hertugdømme, der har flyttet sig, det er statsgrænsen.

Autoktone mindretal er beskyttet af Europarådets rammekonvention og sprogpagt, men også via FN og OSCE. For det danske og det tyske mindretal spiller ikke mindst Bonn-København erklæringerne en afgørende rolle.

Alloktone mindretal er de minoriteter, der er indvandret og ikke har en lang historisk og kulturel forankring, men vælger at finde lykken i et fremmed land. Her gør sig en helt anden identitetsdebat gældende med eventuelt en bindestreg. Disse mindretal har som regel ikke egne institutioner såsom børnehaver og skoler. De er en del af flertalssamfundet på en anden måde end autoktone mindretal med deres hjemstavnsret.

Som autoktont dansk mindretal arbejder vi, ligesom de tre andre autoktone mindretal i Tyskland (friserne, sorberne og sinti & roma), for kulturel anerkendelse og ligestilling, ja, vi kæmper ligefrem for en selvstændig artikel i Tysklands grundlov. Og det gør vi, fordi vi ikke er et dansk-tysk bindestregsmindretal. Bindestregen ligestiller tysk med dansk, og det svarer ikke til mindretallets historiske udgangspunkt og folkeretlige legitimation. Vi er en dansk folkegruppe med foreninger og institutioner, historisk forankret i Sydslesvig, der i dag, grundet grænsedragningen i 1920, ligger i Tyskland. Det skal vi selvfølgelig ikke sætte over styr. Ingen nation eller kulturkreds vil og skal opgive sig selv. Se blot mod Ukraine. Husk, det gælder om: at ville de andre uden at opgive sig selv.

Identitet i grænselandet har altid været en kompleks størrelse. Sindelag er et personligt anliggende, men det formes i et samspil med opvækst og dannelse. Med bekendelsen til det danske, hæfter man sig på et sprogligt og kulturelt værdifællesskab, der rækker ud over det individuelle. Den enkelte bliver en del af et folkeligt fællesskab, der er selve forudsætningen for sammenhængskraft og overlevelse på længere sigt.

Vi dansksindede hænger uadskilleligt sammen med Danmark. Sydslesvig har Danmark, Danmark har Sydslesvig. Der er tale om en forkærlighed til dansk sprog, kultur og den danske slesvigske historie. Ikke i form af selvhævdende nationalisme, men ud fra et nationalt ståsted med udsyn.

Det er indlysende, at tysk kulturarv er en del af os sydslesvigere. Og hvad skulle verden i øvrigt have gjort uden tyske tænkere, teologer, digtere, komponister og videnskabsfolk? De har haft afgørende indflydelse på europæisk ånd og kultur. Men for os i Sydslesvig handler det om at stimulere det danske og ikke det tyske. Det tyske skal nok klare sig. Vi skal pleje og udvikle det danske arbejde og derved sikre, at mindretallet ikke kommer til at lide under sindelags- og sprogforkalkning.

Intet samfund er statisk, og det skal tilpasse sig nye udfordringer. Det er en triviell konstatering. Men det skal ikke ske med bind for øjnene og misforstået åbenhed og tolerance bare for at følge tidsånden.

Det danske mindretals danske slesvigske grundfortælling er fortsat vores fælles udgangspunkt - også videre ind i det 21. århundrede.

Mit hjerte banker således først og fremmest dansk – og det burde være alles valg i mindretallet.

Tak for ordet. Jeg ønsker os alle en varm, udbytterig og folkelig årsmødeweekend. Vel mødt!